

Egyből egy – száz év története dióhéjban

A Debreceni Egyetem könyvtárának 100. évfordulóját ünnepeelve az egyik fontos kérdés, amit mindenképpen tisztázni kell, hogy mi is százéves most tulajdonképpen? A DEENK jelenlegi formájában ugyanis 2001-ben született meg, ráadásul olyan könyvtárunk is van, ami csak ezt követően jött létre. A következőkben ezt az első ránézésre ellentmondásos képet igyekszünk némileg tisztázni.

Az egyetem és könyvtára

Az 1912-ben alapított debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem először a nagy múltú Református Kollégium gyűjteményére alapozva szerette volna könyvtárát létrehozni. Önálló központi könyvtár szervezésével csak 1915-ben kezdtek el komolyan foglalkozni, miután a Kollégiummal folytatott egyeztetések nem jártak eredménnyel. 1916 márciusában Csige Varga Antalt nevezte ki a vallás- és közoktatásügyi miniszter könyvtárórré, aki e minőségében kezdett neki a szervezési feladatoknak a háború derekán. A debreceni egyetem könyvtára tulajdonképpen ekkor született meg, igaz, az olvasók csak két évvel később, 1918-ban vehették birtokba az akkor ideiglenesen kijelölt belvárosi bérház második emeletén.

A zűrzavaros időszakban született intézmény első évtizede állandósult raktár- és létszámgondokkal küzdve telt. Minőségi változás csak a '30-as években kezdődött: 1929-ben Nyíreő István személyében igazi könyvtáros szakembert neveztek ki igazgatónak, és végre megindultak az egyetemi főépület építési munkálatai is, amelyben egy egész épületszárnyat terveztek a könyvtár számára kialakítani. Nyíreő magas szakmai színvonalon készítette elő az akkor már több mint 80 000 kötet költöztetését, és komoly részt vállalt a könyvtár belső kialakításának tervezésében is. Az átköltöztetés 1933. január végére fejeződött be, s a könyvtár immár méltó

környezetben várhatta olvasóit, és a negyvenes évek derekára az ország egyik legjelentősebb gyűjteményévé vált.

A szétszakadás

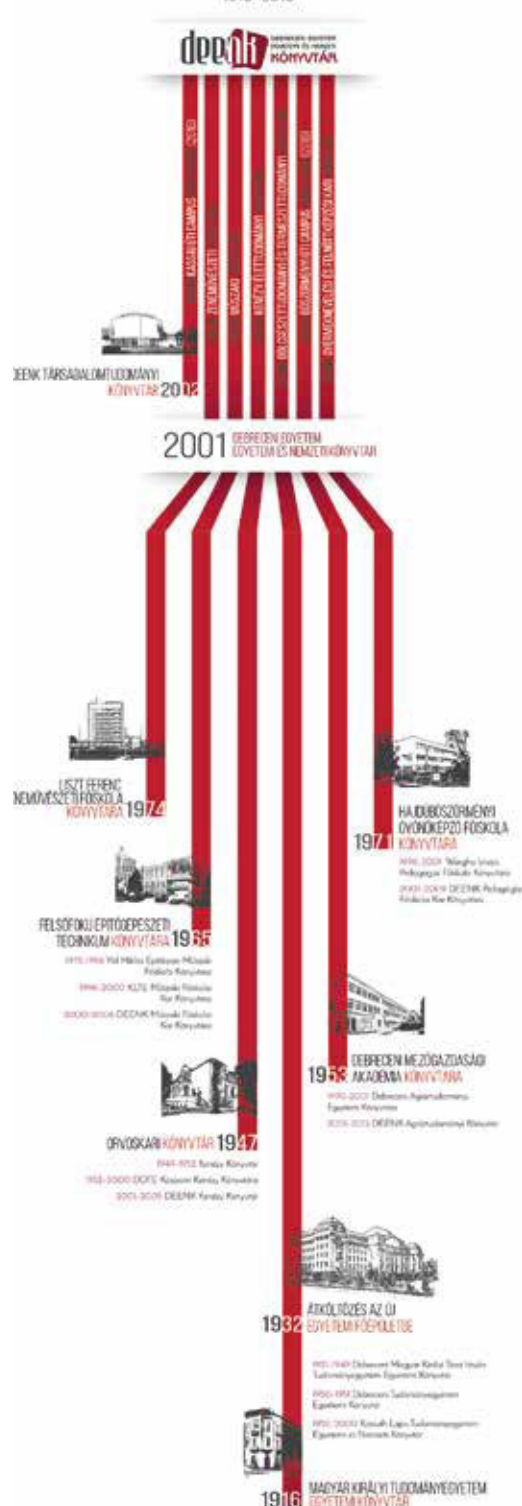
A második világháború végéig csak egy egyeteme volt Debrecennek és egy könyvtára az egyetemnek. A háború után azonban az egyetemet feldarabolták, s helyén új intézmények jöttek létre, melyek elkezdtek kialakítani saját könyvtáraikat. Legelőbb az orvosi kar (a későbbi DOTE) valósította meg több mint negyedszázados tervét, és 1947-ben létrehozta az önálló orvostudományi könyvtárát. Az 1953-ban megszülető Mezőgazdasági Akadémia (később DATE) is saját könyvtárát alakította ki a Böszörményi úti új épületében, majd ugyanezt tette a Műszaki Technikum (1965), a Hajdúböszörményi Óvónőképző Főiskola (1972) és a Zene-művészeti Főiskola (1974) is. Az egykori központi könyvtár pedig KLTE Egyetemi Könyvtárként ismerték a következő 50 évben. A különálló könyvtárak története az anyaintézmények történetével párhuzamosan haladt, s bár tartottak egymással kapcsolatot, lényegében önálló módon, egymástól függetlenül gyarapodtak és fejlődtek egészen az ezredfordulóig.

Újra együtt

Miután 2000-ben a debreceni felsőoktatási intézmények egyesítéséből újra megszületett a Debreceni Egyetem, önként adódott egy központi egyetemi könyvtár újbóli létrehozásának gondolata is. A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár (DEENK) a korábbi könyvtárak egyesítéséből jött létre, melyet a 2002-ben alapított Társadalomtudományi Könyvtár egészített ki. Az addig önálló intézmények a DEENK „egységei” lettek, melyek az elmúlt másfél évtizedben újra egységes szervezet formálódott. Száz évvel megszületése után, a Debreceni Egyetem könyvtára megváltozott formában ugyan, de ismét egy intézményként szolgálja felhasználóit az egyetemen belül és kívül egyaránt.

A DEENK FELÉPÍTÉSE ÉS TÖRTÉNETE

1916–2016

Az Egyetemi Életben eddig megjelent cikkeink elérhetők a DEA-ban.